

Karta przedmiotu

Nazwa i kod przedmiotu	Metodologia historii (wykład), PG_00167853						
Kierunek studiów	Historia (O)						
Data rozpoczęcia studiów	październik 2026 r.		Rok akademicki realizacji przedmiotu		2026/2027		
Poziom kształcenia	II stopnia		Grupa zajęć		Grupa zajęć obowiązkowych z zakresu kierunku studiów Grupa zajęć powiązanych z prowadzonymi badaniami naukowymi w dziedzinie nauki związanej z kierunkiem - profil ogólnoakademicki		
Forma studiów	stacjonarne		Sposób realizacji		na uczelni		
Rok studiów	1		Język wykładowy		polski		
Semestr studiów	1		Liczba punktów ECTS		2.0		
Profil kształcenia	ogólnoakademicki		Forma zaliczenia		egzamin		
Jednostka prowadząca	Rektor -> Wydział Historyczny -> Instytut Historii						
Imię i nazwisko wykładowcy (wykładowców)	Odpowiedzialny za przedmiot		dr Tomasz Maćkowski				
	Prowadzący zajęcia z przedmiotu		dr Tomasz Maćkowski				
Formy zajęć	Forma zajęć	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium	RAZEM
	Liczba godzin zajęć	30.0	0.0	0.0	0.0	0.0	30
	W tym liczba godzin zajęć na odległość: 0.0						
Aktywność studenta i liczba godzin pracy	Aktywność studenta	Udział w zajęciach dydaktycznych, objętych planem studiów		Udział w konsultacjach		Praca własna studenta	RAZEM
	Liczba godzin pracy studenta	30		2.0		18.0	50
Cel przedmiotu	1. Przedstawienie chronologicznego procesu rozwoju nauki historycznej2. Przedstawienie najnowszych trendów intelektualnych oraz koncepcji obecnych we współczesnej historiozofii						

Efekty uczenia się przedmiotu	Efekt kierunkowy	Efekt z przedmiotu	Sposób weryfikacji i oceny efektu
	[HISTMU2_K02] Jest gotów do uznania znaczenia wiedzy w rozwiązywaniu problemów poznawczych i praktycznych oraz zasięgania opinii ekspertów w przypadku trudności z samodzielnym rozwiązaniem problemów w pracy historyka i działalności w zakresie wybranej specjalności	[HISTMU2_K02] Student jest świadomy znaczenia nauki w rozwiązywaniu problemów poznawczych i potrafi odwołać się do specjalistycznych opinii w argumentacji	[SK4] test/egzamin - ustny lub pisemny
	[HISTMU2_W03] Zna w pogłębionym stopniu terminologię, teorię, metodologię oraz narzędzia opisu z zakresu nauk historycznych oraz nauk pokrewnych	[HISTMU2_W03] Student zna w zaawansowanym stopniu teorię, metodologię oraz narzędzia opisu z zakresu nauk historycznych oraz nauk pokrewnych	[SW4] test/egzamin - ustny lub pisemny
	[HISTMU2_W02] Ma pogłębioną i uporządkowaną wiedzę o metodach i problemach badawczych wybranych dziedzin historii, takich jak historia polityczna, społeczna, gospodarcza, kultury, regionu, rodziny, gender history itp.	[HISTMU2_W02] Student posiada pogłębioną wiedzę o wybranych dziedzinach teorii historii	[SW4] test/egzamin - ustny lub pisemny
	[HISTMU2_W05] Ma pogłębioną wiedzę dotyczącą zasad, metod i narzędzi krytyki, analizy oraz interpretacji różnorodnych źródeł wykorzystywanych w badaniach historycznych.	K2H_U04: Potrafi przeprowadzić pogłębioną analizę źródeł historiograficznych, identyfikując powiązania narracji z poglądami teoretycznymi i/lub politycznym	[SW4] test/egzamin - ustny lub pisemny
	[HISTMU2_W04] Ma pogłębioną wiedzę o głównych tendencjach rozwojowych i najważniejszych nowych osiągnięciach w zakresie nauk historycznych oraz rozumie ich znaczenie dla interpretacji fundamentalnych dylematów współczesnej cywilizacji.	[HISTMU2_W04] Student ma zaawansowaną wiedzę o głównych kierunkach teoretycznych, które ukształtowały współczesną naukę historyczną oraz o jej najnowszych koncepcjach rozwojowych	[SW4] test/egzamin - ustny lub pisemny
Treści przedmiotu	[HISTMU2_U01] Posiada umiejętności badawcze w zakresie nauk historycznych pozwalające samodzielnie, krytycznie oraz twórczo rozwiązywać złożone i nietypowe problemy badawcze	[HISTMU2_U01] Posiada pogłębione umiejętności badawcze pozwalające w sposób innowacyjny formułować opinie i rozwiązywać nietypowe problemy	[SU4] test/egzamin - ustny lub pisemny
	1. Czy historyk jest w stanie dotrzeć do prawdy? (idealizm obiektywny; idealizm subiektywny; klasyczna koncepcja prawdy; koherencyjna koncepcja prawdy; pragmatyczna koncepcja prawdy; T.S. Kuhn; prawda wg R. Rorty'ego; koncepcja prawdy M. Foucault) 2. Czy historia jest nauką? (definicja nauki; historia wobec klasycznej definicji nauki; providencjalizm; racjonalizm; empiryzm; W. Windelband; nauki nomotetyczne; nauki idiograficzne; wpływ postmodernizmu na historię; scjentystyczny model nauki a historia) 3. Historiografia klasyczna (filozofia G.W.H. Hegla; W. v. Humboldt; indywidualistyczny historyzm; L. v. Ranke i jego koncepcja dziejów; charakterystyka historiografii klasycznej) 4. Szkoła Annales i jej wizja historii (kryzys historiografii klasycznej; cechy modernizmu; M. Bloch; L. Febvre; F. Braudel i historia globalna; trzy miary trwania dziejów; historia antropologiczna i trzecie pokolenie Szkoły Annales) 5. Teoria modeli w historii (kwantyfikacja historii; kliometria; model jakościowy; model ilościowy; model kontrfaktyczny; R. Fogel i jego dokonania; DNorth i jego dokonania; R.P. Thomas; archeologia eksperymentalna) 6. Historiografia doby postmodernizmu (modernizm a postmodernizm; ideologia postmodernizmu; Z. Bauman; J. Derrida; J.-F. Lyotard; H. White i Metahistory; F. Ankersmit i teoria reprezentacji historycznej) 7. Metafory historiograficzne (język a kultura; język jako narzędzie komunikacji; narratywizm; pojęcie metafory historiograficznej (postęp, kryzys, rozwój, geneza, rewolucja, struktura) 8. Mikrohistoria a narracja historyczna (metanarracja; E. Le Roy Ladurie; C. Ginzburg; N. Z. Davis; R. Darnton; cechy mikrohistorii; antropologia historyczna) 9. Prezentyzm a anachronizm (B. Croce i jego poglądy; R. G. Collingwood; J. Dewey i jego poglądy na rolę historii; prezentyzm i jego definicje; błąd prezentyzmu w historii; anachronizm; historyzm; ahistoryzm; obiektywne uwarunkowania badań historycznych) 10. Pamięć i trauma a historia (doświadczenie przeszłości - pamięć i zapomnienie; holocaust i postpamięć; Art Spiegelman; P. Ricoeur pamięć zablokowana, pamięć manipulowana, pamięć zobowiązana; historia a pamięć zbiorowa; LaCapra i rola historyków względem pamięci) 11. Kryzys historii akademickiej? (przyczyny kryzysu; cechy historii akademickiej; propozycje historii niekonwencjonalnej; studia postkolonialne; studia etniczne; studia nad badaniem płci kulturowej; studia nad rzeczami) 12. Trendy intelektualne we współczesnej humanistyce i ich wpływ na naukę historyczną; nowy humanizm, posthumanizm, teoria ANT, nowy materializm 13. Historia a inne nauki badające przeszłość - we współczesnej perspektywie (historia a socjologia i antropologia; człowiek w perspektywie biologicznej i historycznej; historia a psychologia społeczna; archeologia historyczna i źródła kultury materialnej a nowy materializm) 14. Do czego jest potrzebna współcześnie historia? podsumowanie zajęć. 15. Egzamin pisemny		
Wymagania wstępne i dodatkowe	Brak		
Sposoby i kryteria oceniania osiągniętych efektów uczenia się	Sposób oceniania (składowe)	Próg zaliczeniowy	Składowa oceny końcowej
	Egzamin pisemny	51.0%	100.0%

Zalecana lista lektur	Podstawowa lista lektur	<p>B. Literatura uzupełniająca. J. Appleby, L. Hunt, M. Jacob, Powiedzieć prawdę o historii, Poznań 2000. F. Ankersmit, Narracja, reprezentacja, doświadczenie. Studia z teorii historiografii, Kraków 2004. M. Bugajewski Maciej [red.], Czy przeszłość powinna być inna? Studia z teorii i historii historiografii, Poznań 2008. E. Carr, Historia. Czym jest, Poznań 1999. E. Domańska, Mikrohistorie: spotkania w międzyzwiązkach, Poznań 2005. E. Domańska, Historie niekonwencjonalne. Refleksja o przeszłości w nowej humanistyce, Poznań 2006. E. Domańska, Pamięć, etyka i historia. Angloamerykańska teoria historiografii lat dziewięćdziesiątych, Poznań 2002. E. Domańska [red.], Teoria wiedzy o przeszłości na tle współczesnej humanistyki, Poznań 2010. E. Domańska, Historia egzystencjalna, Warszawa 2012. E. Domańska, Nekros. prowadzenie do ontologii martwego ciała, Warszawa 2017. J. Kowalewski [red.] Rzeczy i ludzie. Humanistyka wobec materialności, Olsztyn 2008. G. G. Iggers, Historiografia XX wieku. Przegląd kierunków badawczych, Warszawa 2010. D. R. Kelley, Granice historii. Badanie przeszłości w XX wieku, Warszawa 2009. D. LaCapra, Historia w okresie przejściowym. Doświadczenie, tożsamość, teoria krytyczna, Kraków 2009. W. M. Nowak, Robina G. Collingwooda filozofia historii, Lublin 2002. J. Ostoja-Zagórski, Gra i konieczność. Zbiór rozpraw z filozofii i historii historiografii, Bydgoszcz 2005. T. Pawelec [red.], Psyche i Klio. Historia w oczach psychohistoryków, Lublin 2002. T. Pawelec, Dzieje i nieświadomość. Założenia teoretyczne i praktyka badawcza psychohistorii, Katowice 2004. K. Polasik, Antropologiczny rekonesans historyka. Szkice o antropologii historycznej, Bydgoszcz 2007. K. Pomian, Przeszłość jako przedmiot wiedzy, Warszawa 2010. J. Pomorski, Historyk i metodologia, Lublin 1991 J. Pomorski, Paradygmat "New Economic History". Droga do "Nobla", Lublin 1995 J. Pomorski [red.], Metodologiczne problemy narracji historycznej, Lublin 1990. J. Pomorski [red.], Światopoglądy historiograficzne, Lublin 2002. J. Pomorski [red.], Między modernizmem a postmodernizmem w historiografii, Res Historica 19, Lublin 2005. A. Radomski, Historiografia a kultura współczesna, Lublin 2006. P. Ricoeur, Pamięć, historia, zapomnienie, Kraków 2006. P. Ricoeur, Czas i opowieść, Kraków 2008. K. Rosner, Narracja, tożsamość i czas, Kraków 2003. B. Skarga, Granice historyczności, Warszawa 1989. M. Solarska, Historia zrewoltowana. Pisarstwo historyczne Michela Foucaulta jako diagnoza teraźniejszości i projekt przyszłości, Poznań 2006. S. Tabaczyński [red.], Przeszłość społeczna. Próba konceptualizacji, Poznań 2012. J. Topolski, Jak się pisze i rozumie historię. Tajemnice narracji historycznej, Warszawa 1996 J. Topolski, Wprowadzenie do historii, Poznań 2001 W. Werner, Historyczność kultury. W poszukiwaniu myślowego fundamentu współczesnej historiografii, Poznań 2009. W. Wener, Wprowadzenie do historii, Warszawa 2012. H. White, Poetyka pisarstwa historycznego, Kraków 2000. H. White, Proza historyczna, Kraków 2009. P. Witek, M. Mazur, E. Solska [red.], Historia w kulturze współczesnej. Niekonwencjonalne podejścia do przeszłości, Lublin 2011. M. Woźniak, Przeszłość jako przedmiot konstrukcji. O roli wyobraźni w badaniach historycznych, Lublin 2010. Wprowadzenie do Metodologii historii, red. E. Domańska, J. Pomorski, Warszawa 2022 W. Wrzosek, Historia kultura- metafora. Powstanie nieklasycznej historiografii, Wrocław 1995. W. Wrzosek, O myśleniu historycznym, Bydgoszcz 2009. W. Wrzosek [red.] Świat historii. Prace z metodologii historii i historii historiografii dedykowane Jerzemu Topolskiemu z okazji siedemdziesięciolecia urodzin, Poznań 1998. W. Wrzosek [red.] Problemy współczesnej metodologii, Bydgoszcz 2009. K. Zamorski, Dziwna rzeczywistość. Wprowadzenie do ontologii historii, Kraków 2008.</p>
	Uzupełniająca lista lektur	Brak
	Adresy eZasobów	
Przykładowe zagadnienia/ przykładowe pytania/ realizowane zadania		
Praktyki zawodowe w ramach przedmiotu	Nie dotyczy	

Dokument wygenerowany elektronicznie. Nie wymaga pieczęci ani podpisu.